

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2019-11-27
Stockholm

Mål nr
P 9331-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-08-12 i mål nr P 5278-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Stena Sessan Uppsala AB

Ombud: Advokaterna X och X samt jur. kand X

Motpart

Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun
753 75 Uppsala

SAKEN

Inhibition

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom beslutar Mark- och miljööverdomstolen att Plan- och byggnadsnämndens i Uppsala kommun förordnande den 16 maj 2019, § 164–169, om omedelbar verkställighet tills vidare inte ska gälla.

Dok.Id 1549896

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Stena Sessan Uppsala AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förordna att Plan- och byggnadsnämndens i Uppsala kommun beslut om föreläggande den 16 maj 2019 inte ska gälla omedelbart.

Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har till stöd för sin talan anfört sammanfattningsvis följande:

Det finns inte skäl att i detta fall frångå huvudregeln att ett beslut ska ha vunnit laga kraft innan det kan verkställas. Föreläggandet om att tillgänglighetsanpassa uteplatser och huvudentréer är inte av sådan art att särskild skyndsamhet på något sätt krävs. Det är i stor omfattning oklart vilka åtgärder som krävs av bolaget och vissa åtgärder kommer därutöver att kräva bygglov. Genomförandet av de förelagda åtgärderna kommer att kosta mellan 23 och 25 miljoner kronor. En omedelbar verkställighet av kommunens beslut skulle leda till irreparabla skador och medföra betydande olägenheter för bolaget. Det finns inte något motstående intresse som talar starkt för att föreläggandet ska gälla omedelbart. Graden av sannolikhet för att bolagets överklagande kommer att bifallas är tämligen hög. De arbeten som bolaget utfört på fastigheterna har utgjort sedvanligt underhåll och kraven på tillgänglighet behöver därför inte uppfyllas. Kommunen har inte tagit hänsyn till ändringarnas omfattning eller fastigheternas förutsättningar i sitt beslut. Inte heller har kommunen tagit hänsyn till varsamhetskravet och skyddet mot förvanskning. Den tid inom vilken de förelagda åtgärderna ska vara utförda är dessutom för kort.

Nämnden har anfört sammanfattningsvis följande:

De tekniska egenskapskraven gällande tillgänglighet och användbarhet skulle ha varit uppfyllda för flera år sedan. Nämnden ser inte någon anledning till att ytterligare tid ska förflyta. Varsamhetskravet och förvanskningförbudet i plan- och bygglagstiftningen ska inte tillämpas på ett sådant sätt att en förbättrad tillgänglighet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga hindras.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 26 § andra stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden får en domstol som ska pröva ett överklagande besluta att det överklagade avgörandet tills vidare inte får verkställas (inhibition). För att ta ställning till om inhibition ska meddelas måste en viss prövning av sakfrågan i målet göras. För att inhibition ska vara motiverad krävs i allmänhet en tämligen hög grad av sannolikhet för att överklagandet kommer att bifallas (se bl.a. MÖD 2011:31). Om emellertid en omedelbar verkställighet kan antas medföra betydande olägenheter för en enskild klagande och det samtidigt kan konstateras att det inte finns något motstående intresse som starkt talar för att verkställighet ändå sker utan fördröjning, bör inhibition kunna meddelas redan när utgången i målet framstår som oviss (se RÅ 1990 ref. 82 och RÅ 1998 not. 93).

I detta fall har nämnden förelagt bolaget att vidta tämligen omfattande åtgärder och flera av dessa kan komma att kräva bygglov. Bolaget har framhållit att åtgärderna är kostsamma att utföra. Beslutet får mot denna bakgrund anses ha sådana verkningar att det – för det fall beslutet sedermera upphävs av högre instans – kan antas medföra betydande olägenheter för bolaget om det kan verkställas omedelbart. Det har inte framkommit att det finns något motstående intresse som talar för omedelbar verkställighet. Mot bakgrund av vad bolaget har anfört om bl.a. fastigheternas förutsättningar och kulturhistoriska värden samt den tid inom vilken de förelagda åtgärderna ska vara utförda, framstår utgången i målet som oviss. Det finns därför skäl att bifalla överklagandet och förordna att nämndens beslut om omedelbar verkställighet tills vidare inte ska gälla.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Ingrid Åhman, referent, och Margaretha Gistorp samt tekniska rådet Inger Holmqvist.

Föredragande har varit Vilma Herlin Hjorth.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-08-12
meddelad i
Nacka

Mål nr P 5278-19

PARTER

Klagande

Stena Sessan Uppsala AB

Ombud: X

Ombud: X

Motpart

1. Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun
Plan-byggnadsnamnden@uppsala.se

2. Länsstyrelsen i Uppsala län
751 86 Uppsala

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut 2019-07-11 i ärende nr 403-4658-19, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Avslag på yrkande om inhibition

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun (nämnden) beslutade den 16 maj 2019 (PBN 2017-000073, § 164 – 169) att förelägga fastighetsägaren Stena Sessan Uppsala AB (Stena) att vidta rättelse genom åtgärder på uteplatser och huvudentréer på fastigheterna FA, FB, FC, FD, FE samt FF på visst angivet sätt. Åtgärderna ska genomföras snarast, dock senast 14 månader efter det att bolaget tagit del av beslutet. Föreläggandet förenades med vite. Vidare förordnades att besluten ska gälla omedelbart trots att de inte vunnit laga kraft.

Stena överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) och yrkade att länsstyrelsen ska upphäva alternativt ändra nämndens beslut. I samband med detta yrkade Stena även att länsstyrelsen ska besluta om inhibition, dvs. att kommunens beslut tills vidare inte får verkställas. Länsstyrelsen avslog genom delbeslut yrkandet om inhibition. Detta delbeslut har nu överklagats av bolaget.

YRKANDEN M.M.

Stena har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens delbeslut, ska besluta att nämndens beslut inte ska gälla omedelbart och att domstolen därmed ska förklara att beslutet tills vidare inte ska gälla (inhibition).

Till stöd för sin talan har bolaget, utöver vad som anförts till nämnden och länsstyrelsen, framfört sammanfattningsvis följande. Det inte är avsett att 10 kap. 18 § tredje stycket äldre plan- och bygglagen (ÄPBL), dvs. möjligheten att förordna att beslut ska gälla omedelbart, ska få generell användning. Det förekommer ingen anledning att i detta fall frångå huvudregeln att nämndens beslut ska ha vunnit laga kraft innan det kan verkställas. Nämnden har inte motiverat varför beslutet ska gälla omedelbart.

FA-FF och FE (fastigheterna) har stått på plats under en mycket lång tid och det finns ingen anledning att misstänka att Stena skulle komma att vidta åtgärder i förhållningssyfte (vad sådana åtgärder skulle vara i detta fall är

överhuvudtaget svårt att föreställa sig). Inte heller är nämndens beslut av sådan art att särskild skyndsamhet på något sätt skulle krävas. Det finns därför inte skäl för att beslutet ska gälla omedelbart.

Starka skäl talar för att bevilja inhibition enligt 48 § förvaltningslagen då det föreligger en tämligen hög grad av sannolikhet att överklagandet kommer att bifallas. Stenas arbeten på fastigheterna har utgjort sedvanligt underhåll och har inte inneburit att fastigheterna tillförts nya egenskaper eller funktioner. Arbetena har inte heller inneburit en avsevärd förlängning av fastigheternas brukstid. Därmed behöver inte kraven i 12, 14 och 15 §§ förordningen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. (BVF) uppfyllas. Nämnden har inte heller tagit hänsyn till ändringarnas omfattning eller fastigheternas förutsättningar och det är otydligt vilka åtgärder som ska vidtas.

Flertalet av kraven på ändringar är därutöver uppenbart oskäligen på grund av ändringarnas omfattning och fastigheternas standard vilket kommunen borde ha tagit hänsyn till enligt 15 § BVF. De åtgärder nämnden krävt påverkar även fastigheternas ursprungliga utseende, vilket kan strida mot varsamhetskravet i kap. 3 § 10 ÄPBL. Stena har därutöver genomfört de åtgärder som krävs för säker användning och nämndens beslut i denna del är felaktigt.

Verkställighet av nämndens beslut skulle innebära irreparabla skador. På grund av fastigheternas markförhållanden kan de förelagda åtgärderna avseende såväl utjämning av uteplatsers nivåskillnader som markhöjningar vid huvudentréer leda till svåra och irreparabla skador på såväl marken som fastigheterna står på. Det ska också särskilt framhållas att nämndens beslut omfattar arbete med ramper vilket kräver bygglov.

Om beslutet ska gälla omedelbart kommer bolaget vara tvunget att inleda arbetet med bygglovsansökningar nu direkt. Detta kommer medföra kostnader för bolaget som skulle vara helt onödiga i det fall beslutet ändras i en övre instans. Bygglovsprocessen är också något som ligger helt utanför bolagets kontroll och

bolaget riskerar ett högt vite om processen drar ut på tiden. Nämndens beslut kan därmed även leda till svår och irreparabel ekonomisk skada för bolaget.

Det föreligger inga starka motstående intressen som talar för ett omedelbart ikraftträdande. Det finns inga enskilda boenden i fastigheterna som krävt att ändringarna ska genomföras. Fastigheterna uppfyller de krav som finns avseende tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga och är säkra att använda. Beslutet innehåller inte heller krav på akuta åtgärder som motiverar att det ska gälla omedelbart. Åtgärderna är inte heller sådana att de krävs för att förhindra utomstående irreparabla skador eller olägenheter. Ytterligare åtgärder skulle varken vara till nytta för bolaget eller boende i fastigheterna. I vart fall innebär verkställighet betydande olägenheter för bolaget och för boende i fastigheterna.

Nämndens beslut omfattar sex stycken fastigheter och, såvitt kan förstås, en större mängd arbeten. Om beslutet ska gälla omedelbart kommer det bli mycket svårt och kostsamt för bolaget att hinna vidta åtgärderna i tid. Det ska beaktas att det är fråga om ett vitesföreläggande. Det måste finnas tid för bolaget att ingå avtal med entreprenörer att utföra arbetena. Bolaget bedömer att det kommer vara svårt att hinna vidta rättelse inom 14 månader om nämndens beslut tillåts kvarstå som gällande omedelbart. Vid kontakt med kommunen har bolaget uppfattat att ärendet tagits upp som ett sorts ”test” för att få vägledning i hur den här typen av frågor ska drivas. Detta visar tydligt att frågorna är komplexa. Det kan därmed komma att ta lång tid innan beslutet vinner laga kraft. Den tid som satts för föreläggandet är för kort, vilket även det motiverar att beslutet inte ska gälla omedelbart.

Det finns inte någon anledning att tro att bolaget inte skulle rätta sig efter ett beslut i frågan som vunnit laga kraft. Om ett beslut som gått bolaget emot vinner laga kraft kommer bolaget självklart att följa beslutet i frågan.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen kan inom ramen för detta mål enbart pröva den fråga som länsstyrelsen tagit ställning till i det överklagade delbeslutet, nämligen om förutsättningar föreligger att besluta om inhibition av nämndens beslut.

Enligt 48 § förvaltningslagen (2017:900) får myndighet, som har att pröva ett överklagande, bestämma att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla, (inhibition).

För att ta ställning till om inhibition ska meddelas måste en viss prövning av sakfrågan i målet göras. För att inhibition ska vara motiverat ställs i rättspraxis som regel krav på en tämligen hög grad av sannolikhet för att överklagandet kommer att ändras i sak eller att verkställighet av det överklagade beslutet kommer att innebära irreparabla skador (se t.ex. rättsfallen RÅ 2004 not. 105 med hänvisningar och MÖD 2011:31). Kraven kan ställas lägre om målet är av sådan karaktär att det för en enskild kan antas medföra betydande olägenheter om beslutet ska gälla omedelbart och det inte finns något motstående intresse som talar starkt för detta. Inhibition har då ansetts kunna meddelas redan när utgången i målet varit oviss, dvs. vid en lägre grad av sannolikhet (se RÅ 1998 not. 93).

Efter att ha gått igenom utredningen i målet finner mark- och miljödomstolen att de omständigheter som har framkommit inte utgör tillräckliga skäl att förordna om inhibition av nämndens beslut. Länsstyrelsen har därmed haft fog för sitt beslut att avslå begäran om inhibition, varför Stenas överklagande ska avslås.

Mark- och miljödomstolen erinrar om att nämndens beslut om föreläggande om rättelse, som är överklagat till länsstyrelsen, alltjämt ska prövas i sak i den instansen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 2 september 2019.

Bjarne Karlsson

Maria Bergqvist

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bjarne Karlsson, ordförande, och tekniska rådet Maria Bergqvist. Föredragande har varit beredningsjuristen Sanna Keivanlo.